

Jaarverslag 2024

cnme | C

Jaarverslag 2024 CNME

Inhoud

VOORWOORD	3
INTRODUCTIE.....	4
HOE WERKEN WE.....	5
WAAR WERKEN WE AAN	7
Duurzaam Burgerschap.....	8
Je Energiebespaarder	8
Schone Maas.....	9
#PickitUp	11
Duurzaam Onderwijs.....	13
Lesprogramma's op scholen.....	13
Bewustwording Luchtkwaliteit	16
'Schone Lucht? Akkoord!' tentoonstelling en gastlessen.....	17
Bosrandbeheer, aanplant en boomfeestdag	19
Natuurkracht.....	20
ARK veldlessen Geuldal & Borgharen.....	22
Pad uit de put.....	25
Verduurzaming scholen en hun curriculum.....	26
Duurzame Stad.....	27
Stadslandbouw.....	27
Uitbreiding bomenbestand	28
Voedselbos Berkelaar	30
Biodiversiteit en stadsnatuur	31
Groen in de wijk.....	33
Landschappelijke aanplantregeling (Maastricht en Gulpen-Wittem).....	37
Vergroen je dak.....	38
Geboortebos (Maastricht).....	39
Tuinbomen (Maastricht).....	40
Natuurlijke bestrijding eikenprocessierups.....	40
Herintroductie Muurhagedis op de Sint-Pietersberg	42
Ecologisch beheer	43

Voorwoord

Voor u ligt het Jaarverslag 2024 van het CNME. Een verslag gebaseerd op een enorme reeks van activiteiten op het gebied van educatie, milieu, natuur en duurzaamheid in en rond Maastricht. Activiteiten van en met inwoners van de stad.

Dit jaar was voor het CNME financieel zeker niet het makkelijkste: in de eerste helft van het jaar hadden we als bestuur grote zorgen hoe we verder moesten. Bovendien kregen we met een directeurswissel te maken. Met de steun van de Gemeente Maastricht en de onverminderde inzet van onze medewerkers is het uiteindelijk gelukt om CNME weer toekomstperspectief te geven en het jaar positief af te sluiten. In alle discussies rond onze organisatie zijn we het afgelopen jaar gesterkt in de overtuiging dat CNME van toegevoegde waarde is om de groene kwaliteiten van Maastricht en omstreken te behouden en te versterken. Die kwaliteiten staan onder druk, maar met dit verslag zien we toch ook weer welke veerkracht in onze leefomgeving aanwezig is om het tij te keren!

Zijn jaarverslagen saai? Niet het onze: blader en lees wat er in 2024 allemaal is gebeurd en u zult hopelijk geïnspireerd om mee te denken en bij te dragen in onze missie naar duurzame verandering.

Met dit voorwoord wil ik als voorzitter van het bestuur graag mijn bewondering en waardering uitspreken naar onze opdrachtgevers, alle medewerkers van het CNME, en natuurlijk alle vrijwilligers en actief betrokkenen die bijdroegen aan het verbeteren en mooier maken van onze omgeving in 2024.

Fred Offerein

Voorzitter CNME

Introductie

Al 30 jaar maken we samen het verschil: wij verbinden mens en natuur, stimuleren duurzaam gedrag en bouwen aan een gezonde, veerkrachtige samenleving.

Ook in 2024 stonden onze medewerkers, vrijwilligers en partners vol passie en gedrevenheid klaar voor een groene en biodiverse toekomst. Met een frisse impuls gaan we ook weer onderweg naar een toekomstbestendige organisatie. Want bij CNME geloven we dat het anders kan.

En dat we samen – met kennis, natuur en energie – écht impact maken. Natuurlijk groen, Samen doen!

Een speciaal dankjewel aan al onze medewerkers, vrijwilligers en partners. Jullie inzet, energie en betrokkenheid maken elke dag het verschil. Dankzij jullie brengen we onze droom van een groene, gezonde en duurzame leefomgeving tot leven.

Astrid Verblakt

Directeur

Hoe werken we

Bij CNME geloven we dat zorgen voor natuur en een duurzame leefomgeving iets is dat je samendoet. Daarom werken we altijd in samenwerking met inwoners, scholen, overheden, bedrijven en andere groene organisaties.

We denken mee, geven advies, voeren projecten uit en bieden ondersteuning — maar bovenal zorgen we dat mensen zélf aan de slag kunnen. Vrijwilligers spelen daarbij een onmisbare rol, net als onze partners en betrokken buurtbewoners.

Onze kracht zit in de combinatie van kennis, ervaring en bevologenheid. Zo brengen we mensen in beweging én maken we samen het verschil.

Bijenhotspot Maastricht

Onze visie

Een groene leefomgeving waarin mens en natuur in balans samenleven, met ruimte voor biodiversiteit, natuurlijke processen en duurzaam gedrag als fundament van een gezonde en veerkrachtige samenleving.

Onze missie

Wij verbinden mensen met natuur door te inspireren, te informeren en te activeren. Samen met inwoners, scholen, gemeenten en partners vergroenen we buurten, versterken we natuurbewustzijn. We zetten duurzame verandering in gang, van grijs naar groen, in denken en doen.

Waar werken we aan

CNME zet zich in voor meer biodiversiteit, klimaatadaptatie en een duurzamer gebruik van energie en grondstoffen en dragen zo bij aan de [voordelen](#) van een groene stad. We [vergroenen de stad](#), stimuleren contact met de natuur en maken duurzaamheid tastbaar en toepasbaar in het dagelijks leven. Dat doen we dat vanuit drie hoofdthema's:

- Duurzaam burgerschap
- Duurzaam onderwijs
- Duurzame stad

Met onze projecten brengen we natuur en duurzaamheid dichterbij de mensen, in de straat, op school, in de buurt en in het dagelijks leven.

Geveltuintje aanleggen, tegels eruit en groen erin.

Duurzaam Burgerschap

We betrekken inwoners actief bij natuur, klimaat en duurzaamheid. Daarbij richten we ons op projecten op het gebied van energietransitie en energiebesparing. De Pickup en Schone Maas opruimacties zorgen voor meer bewustzijn van zwerfafval en een schonere leefomgeving.

Je Energiebespaarder

Besparings mogelijkheden

Energie advies aan huis

Met *Je Energiebespaarder* helpt CNME inwoners van Maastricht om hun energieverbruik en energiekosten te verlagen. Via huisbezoeken geven onze energiebespaarders persoonlijk advies, delen we energiebesparende producten uit en helpen we deze direct installeren. De focus ligt op gedragsverandering en kleine praktische aanpassingen, die samen een groot verschil maken.

In 2024 lag de nadruk op de witgoedregeling, waarbij bewoners met een laag inkomen via een kadokaart hun oude, energieslurpende apparaten konden vervangen. Tijdens deze bezoeken bieden we ook aanvullend energieadvies en bespaarproducten aan. Daarnaast blijven we actief in de wijken met inloophmomenten, buurtacties en educatieve lessen op basisscholen.

Sinds de start in 2022 heeft *Je Energiebespaarder* meer dan 2.900 huishoudens bereikt. De persoonlijke aanpak, direct in de vertrouwde leefomgeving, blijkt de sleutel tot succes. Zo bouwen we stap voor stap aan een energiezuiniger en duurzamer Maastricht.

Impact en resultaten Je Energiebespaarder

Sinds de start in 2022 zijn in totaal meer dan **2900 huishoudens** geholpen. De combinatie van huisbezoeken, praktische maatregelen en laagdrempelige wijkactiviteiten blijkt een effectieve aanpak tegen energiearmoede én voor een duurzamer Maastricht.

In 2024 heeft *Je Energiebespaarder*:

- **1831 huishoudens** geholpen met energieadvies en bespaarproducten.
- **1720 huisbezoeken** uitgevoerd, waarvan **1466** in het kader van de witgoedregeling.
- **112 bewoners** direct geholpen tijdens buurtacties.
- **5484 energiebespaarproducten** uitgedeeld, goed voor een geschatte jaarlijkse besparing van **216.187 kg CO₂**.
- Energielessen verzorgd op **4 scholen** in **10 klassen**.

Schone Maas

Buurtvereniging Sluis tot Grens ruimt jaarlijks hun maasoever. Vangst 2024

Wat de natuur kan opruimen, ruimen wij niet. Zoals deze geurige meerval van meer dan een meter, belaagd door mestkevers!

Onder de naam Schone Maas / Maascleanup werken CNME, IVN Limburg, provincie Limburg, Rijkswaterstaat, waterschappen, gemeenten, natuurorganisaties en vele vrijwilligers samen aan een schonere rivieromgeving.

In opdracht van de gemeenten Maastricht en Meerssen zet CNME zich in om zwerfafval langs de Maas en beken op te ruimen. Dat doen we niet alleen met opruimacties, maar ook door bewustwording te vergroten en mensen te betrekken bij een schone leefomgeving.

Het resultaat is 14 zakken afval, een schepnet voor vissers en een bal. De begroeiing was te hoog en dat 'Japanse monster' neemt steeds meer ruimte in waardoor we er niet bij kunnen. We hadden meer afval verwacht maar het ziet er nu weer beter uit. We hebben in elk geval lol gehad.

– Ruimers Ankerkade-Borgharenweg

Samen zorgen we ervoor dat onze rivieren schoner én veiliger worden, voor mens, dier en natuur.

Resultaten en impact Schone Maas

- Samen met 10 groepen, 212 personen, en een jaarrond oeverruimer zijn er 450 zakken oevervuil verzameld. Op 23 maart, de dag van de Maascleanup waren Medtronic en MUMC+ van de partij.
- Veel locaties beneden de stuw waren onbereikbaar dit ruimseizoen. Dat kwam door voortdurend hoogwater en calamiteiten bij Bosscherveld (woonboot maakt brug onklaar). Daardoor konden we minder acties organiseren en is een substantieel deel van het vuil beneden de stuw in het veld achtergebleven. Juist hier, beneden de stuw, is de 'vuilste' plek van de Grensmaas. De woensdaggroep in Borgharen-Itteren werkt vrijwel wekelijks geheel onafhankelijk en heeft daar nog veel afval weten te verwijderen.

De eeuwige doekjes stoomafwaarts van stuw Borgharen.

De bekende woonboot van de Stuwweg speelde ons parten

Goed geregeld aan het Charles Eykpark. Twee volle containers door Groep Ceramicque

Zelfs een groep uit Heerlen biedt jaarlijks hulp!

#PickitUp

Zwerfafvalcampagne in Maastricht en Meerssen

Zwerfinatorgroep

Zwerfinator Dirk Groot motiveert de groep in Maastricht

Met de campagne #PickitUp slaan CNME, de gemeenten Maastricht en Meerssen, en talloze inwoners de handen ineen tegen zwerfafval. Het project richt zich op bewustwording én actie, onder andere via gastlessen op scholen, het begeleiden van opschoonacties, en de uitleen van opschoonmaterialen. Iedereen kan meedoen: scholen, bewoners, buurtinitiatieven, bedrijven en verenigingen.

#PickitUp heeft sinds 2016 al meer dan 100 zwerfinators op de been gebracht: inwoners die in hun eigen omgeving regelmatig zwerfafval opruimen met materiaal van CNME. De landelijke bekendheid van zwerfinator Dirk Groot helpt bij het bewustwordingsproces van de burgers en hij weet de aangesloten zwerfinators goed te motiveren voor de bijeenkomst van 15 juni in Maastricht. In Meerssen groeit sinds 2023 ook een actieve zwerfinatorgroep. Nieuw

in 2024 is de #PickitUp Kidsclub, waarin kinderen zich structureel kunnen inzetten voor een schonere stad.

Of het nu gaat om een eenmalige opruimactie of structurele inzet, #PickitUp ondersteunt met materialen, advies én enthousiasme. Zo werken we samen aan een schonere en bewustere leefomgeving.

Kidsclub activiteit: 'Hij's je in je hesje'

Resultaten en impact #PickitUp

- **3182 zakken** (van 60 liter) zwerfafval opgeruimd
- **9** deelnemende basisscholen
- **3** deelnemende vo scholen
- **1** openbare kidsclub activiteit georganiseerd
- **15 zwerfinatorgroepen** ruimen structureel zwerfafval op
- **jaarlijkse zwerfinatordag** georganiseerd op 15 juni waar Dirk Groot de vrijwilligers vol passie toesprak

Duurzaam Onderwijs

We ondersteunen scholen in hun rol als leer- én leefplek voor een duurzame toekomst. Onze inzet richt zich primair op lesprogramma's op scholen over natuur milieu en klimaat. Ook helpen we scholen bij de aanleg en het vergroenen van schoolpleinen. Daarnaast is er ook begeleiding bij het verduurzamen van schoolgebouwen met aandacht voor de SDG's.

Lesprogramma's op scholen

Huttenbouwdag ism Maastricht sport - zomervakantie

Waterdiertjes zoeken op de Natuurtuinen – zomervakantie

CNME verzorgt [lesprogramma's](#) op scholen over natuur, milieu, klimaat en duurzaamheid veelal gekoppeld aan de Sustainable Development Goals (SDG). We doen dit met lesprogramma's, leskisten en excursies, afgestemd op de vraag van scholen in het basis- en voortgezet onderwijs. We sluiten hierbij aan bij de [landelijke thema's](#) van Gemeenten voor Duurzame Ontwikkeling (GDO)

Ook werken we samen met het hoger onderwijs door het geven van gastlessen en excursies voor studenten van hogescholen en universiteiten. Daarnaast begeleiden we stagiaires en zorgen we voor de vernieuwing en uitleen van educatief materiaal.

Vrijwilligers spelen een belangrijke rol bij het beheer van de educatieve materialen en de ondersteuning van onze activiteiten. Zo maken we samen duurzaam leren mogelijk.

Binnen CNME adviseren wij scholen graag bij de aansluiting van ons aanbod bij hun curriculum. Dat wordt op prijs gesteld door de leerkrachten. Het leggen van links tussen NDE thema's en bijvoorbeeld Wereldoriëntatie thema's op school helpt hen bij het zinvol en effectief inzetten van gastlessen, leskisten en excursies.

– Jessie Steevens, projectleider CNME

Resultaten en impact lesprogramma's

Activiteiten

- **13 klassen** gastles kleine beestjes
- **2 klassen** begeleiding project insecten
- **2 klassen** introductieles en veldles Eijsder Beemden
- **35 kinderen** op herfstexcursie kabouterpad
- **35 kinderen** huttenbouwdag Natuurpark Nazareth
- **36 kinderen** 'Sport meets natuur' in de Natuurtuinen Jekerdal i.s.m. Maastricht Sport
- 1 pilotactiviteit **ontdekkingspeurtocht** stadspark
- 1 pilot en evaluatie **nieuwe leskist** 'op zoek naar de herfst'
- **5 stagiaires** hogeschool begeleid
- **1 stagiaire** IVN begeleid
- **14 MBO studenten** 'adviseur duurzame leefomgeving' op **excursie stadsecologie in Hoge Fronten**

Compleet vernieuwde leskist 'Op zoek naar de herfst' voor kinderen van groep 1 /m 4

Aangekochte leskist 'Waardeer je kleren' over kleding en duurzaamheid – met lessen van groep 3 t/m onderbouw middelbare school

Ik heb de les herfstkunst en kleuren van de herfst gedaan. Heel leuk, zeer variërend, leuke ideeën. Ik heb de lessen gekozen die het minste tijd kosten qua voorbereiding en in de klas gedaan konden worden. Dus deze twee lessen kosten niet veel tijd qua voorbereiding. De klapper is heel handig en duidelijk, hierin kan je goed terugzien wat er allemaal inzit en wat je ermee kan

– Karin, leerkracht kleuters basisschool De Vlinderboom

Educatieve materialen

- **270 Uitleeningen** van leskisten en losse materialen.
- Verhuizing uitleen naar nieuwe locatie: De Rink.
- **Lesmaterialenaanbod vernieuwd** en aangepast op de 5 landelijke thema's binnen NME (biodiversiteit, klimaat, circulaire economie, energietransitie en gezondheid & duurzame voeding).
- Nieuw o.a. 'Waardeer je kleren', 'Waar zijn de rupsen?', Boombelevingsbox, Smaaklessen. Vernieuwd: Papier scheppen, Waterkringloop, Lieveheersbeestjes. Verkenning vernieuwing: Solitaire bijen, thema circulaire economie. Uitwerking lesbrieven RSD bovenbouw aanbod 'Natuuronderzoekers'.
- Werving en begeleiding 3 vrijwilligers ter ondersteuning van vernieuwingsslag lesmaterialenaanbod.

NME GIDS

- Communicatie en advisering scholen: Actualiseren website NMEgids en communicatie aanbod richting scholen, vragen van scholen beantwoorden.
- Ondersteuning UM docent Botanie bij het gebruik van lokale natuur (o.a. bijenhotspot) in zijn lessen.

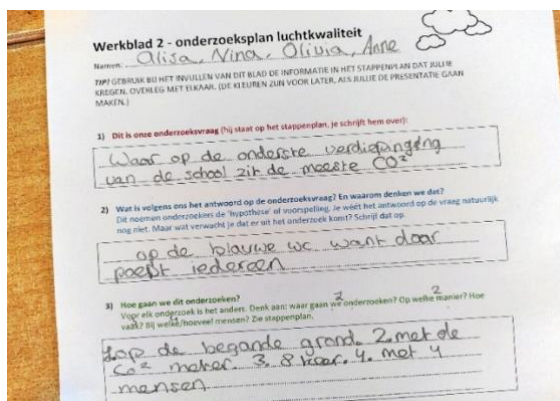
Coördinatie en planning

- Lessenplanning. Coördinatie en planning Rijke Schooldag (RSD) educatieprogramma op 7 scholen in kansenvijken.
- Overzicht maken van de afname van NME-activiteiten door Maastrichtse scholen afgelopen jaar t.b.v. inventarisatie en herverdeling van de lessen.
- Organisatie Changemakers (vrijwilligerswerk 2e klassers Porta Mosana college).

Bewustwording Luchtkwaliteit

Leerlingen maken een vlog over hun onderzoek naar fijnstof

Leerlingen maken een plan voor hun eigen onderzoek naar luchtkwaliteit

Met het [educatieve project](#) Luchtkwaliteit in de klas leren kinderen en jongeren van 10 tot 14 jaar meer over de lucht die ze inademen. In reeksen van drie gastlessen op basisscholen en in het voortgezet onderwijs bespreken we hoe het staat met de [luchtkwaliteit in de regio](#), welke maatregelen al zijn genomen en welke resultaten dat oplevert.

Daarnaast dagen we leerlingen uit om zelf bij te dragen aan schonere lucht zowel thuis als op school en onderweg.

Luchtkwaliteit

246 uur

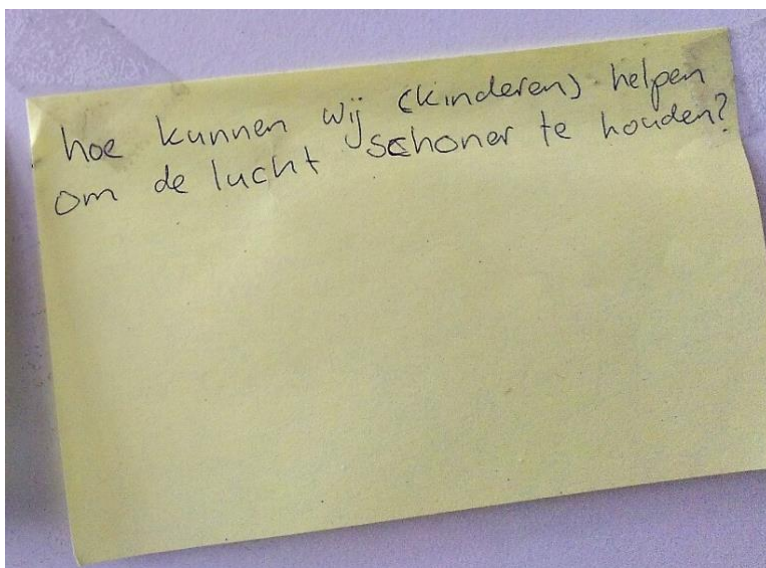
€ 22.560

Ik ervaar de samenwerking met CNME [bij de lessen over luchtkwaliteit] als positief. Afspraken worden nagekomen, leerlingen worden gestimuleerd en uitgedaagd om net ietsje anders te werken dan ze normaal gesproken gewend zijn. Op een positieve en opbouwende manier krijgen ze feedback op hun functioneren

– Ivo, leerkracht Bs Alovsius

Het project loopt sinds 2017 in opdracht van de gemeente Maastricht en maakt deel uit van het Spoorboekje Luchtkwaliteit. Sinds 2022 geven we deze lessen ook in de gemeente Meerssen, in het kader van het Schone Lucht Akkoord.

Kinderen brainstormen over thema lucht(vervuiling) en schrijven op wat zij zich afvragen

Leerlingen meten fijnstof op het schoolplein

Resultaten en impact bewustwording luchtkwaliteit

Totaal

- 10 deelnemende klassen in Maastricht
- 6 deelnemende klassen in Meerssen
- 225 leerlingen in totaal

Maastricht

- 2x havo/vwo 1 Porta Mosana college
- 2x groep 8 Bs St. Aloysius
- 3x groep 8 Bs Amby
- 2x havo/vwo 1 Porta Mosana college
- 1x groep 7 Bs St. Aloysius

Meerssen

- 6 deelnemende klassen op Bs Ondersteboven, Bs De Bundeling Bs De Wereldster)

'Schone Lucht? Akkoord!' tentoonstelling en gastlessen

Leerlingen van groep 5 denken in de lessen na over oplossingen voor luchtvervuiling

Kinderen bekijken en bespreken plaatjes: wat veroorzaakt wel luchtvervuiling en wat niet?

In 2022 startte dit 3-jarig pilot project in het kader van het [Schone Lucht Akkoord](#), waarbij de gemeente Maastricht is aangesloten. CNME ontving via de gemeente landelijke subsidiegelden van **€ 60.000** voor 3 jaar.

Doel van het project is het ontwikkelen van aanvullende educatie rondom thema luchtkwaliteit (zie ook campagne Bewustwording Luchtkwaliteit). Er is gekozen voor het ontwikkelen van een tentoonstelling en een lessenreeks voor een jongere doelgroep.

Mensen en planten kunnen ook ziek worden als er te veel vieze stoffen in de lucht zitten

– Aslan (10)

In de gastlessen 'Rommel in de lucht' komen aan bod: luchtvervuilende stoffen, oplossingen door overheid en burgers, uitvindingen, [effecten op de gezondheid](#).

Opening van de tentoonstelling door de kinderburgemeester

Uitvindingen en kunstobjecten rondom thema luchtvervuiling tentoongesteld (op de foto kweekvlees burger, SerVIES, luchtzuiverende verf)

Tentoonstelling 'Schone Lucht? Akkoord'
Station 4 'Wat kun je zelf doen' (aan luchtvervuiling)

Tentoonstelling 'Schone Lucht? Akkoord'
Station 3: over uitvinden en gemeentelijk beleid

Bosrandbeheer, aanplant en boomfeestdag

Takken zagen

Even wisselen met gereedschap dragen

In 2024 verzorgde CNME praktijkgerichte buitenlessen voor 22 basisschoolklassen uit Maastricht, Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem. Tijdens deze lessen werken leerlingen onder begeleiding met echt gereedschap zoals zagen en takkenscharen om de natuur te helpen beheren en de biodiversiteit te versterken. Veiligheid, respect voor natuur en zelf doen staan centraal.

Voor veel leerlingen is het hun eerste [kennismaking met werken in en voor het landschap](#). Dat geldt zeker voor leerlingen van het speciaal basisonderwijs, zoals bij SBO Bernardus in Gulpen. De lessen sluiten goed aan bij hun leerstijl en geven kinderen een flinke dosis zelfvertrouwen. Ze ontdekken hun eigen talenten, leren omgaan met gereedschap én maken kennis met beroepen in het groen.

Met deze lessen investeren we niet alleen in natuurbeschermer, maar ook in de ontwikkeling van kinderen met hoofd, hart en handen.

We hebben dáár een extra verstopplek gemaakt voor de dieren, van de bomen die we omgezaagd hebben!

– Basisschoolleerling

Boomfeestdag en aanplant

In Eys zijn er leerlingen **26 hoogstamfruit** bomen aangeplant. Ook is er een graft aangelegd met **190 bosplantsoen** gewassen aanplant. In het Selzerbeekdal is er **4000 m2 bloemrijk grasland** ingezaaid.

Ik vond het wel spannend, met dat gereedschap, maar nu weet ik hoe ik het moet gebruiken.

– Basisschoolleerling

Gereedschappen

Hoe zaag je een boom om

Natuurkracht

Leren van water, natuur en klimaat in eigen omgeving

Met het project **Natuurkracht** brengt CNME kinderen van het primair onderwijs in Zuid-Limburg in contact met natuur, waterbeheer en klimaatadaptatie. Leerlingen onderzoeken hoe water en groen in hun eigen omgeving samenwerken en leren oplossingen bedenken voor problemen zoals wateroverlast. De lessenreeks bestaat uit theorielessen op school en praktijklessen in de natuur, aangevuld met een eigen vergroeningsactie op het schoolplein.

In 2024 deden 20 basisschoolgroepen mee, ondersteund door hulpouders en vrijwilligers. CNME ontwikkelde ook een alternatieve lesvorm die op elk schoolplein uitgevoerd kan worden, zodat alle kinderen kunnen meedoen, ook als vervoer naar een natuurgebied lastig is.

Natuurkracht versterkt niet alleen kennis, maar vooral ook het bewustzijn over de invloed die kinderen zélf kunnen hebben op hun leefomgeving. Zo leren ze al doende wat een klimaatrobuuste omgeving betekent en hoe je daar samen voor kunt zorgen.

Juf kijk daar zie je de sponsfunctie waar we het vorige keer over hadden!

– Basisschoolleerling

Resultaten en impact Natuurkracht

- **500 leerlingen** van **20 basisschoollklassen** namen deel aan het Natuurkracht-project.
- Elke klas volgde een serie van **3 lessen**, inclusief **1 buitenles** in de natuur.
- Ongeveer **100 hulpouders** ondersteunden de veldlessen.
- Er werd een alternatieve Natuurkracht-les ontwikkeld voor scholen zonder vervoer, zodat elke klas kan meedoen.
- Het project vergrootte niet alleen de **kennis** over waterbeheer en natuur, maar ook het **bewustzijn** van kinderen, leerkrachten en ouders over de invloed van **klimaat** op hun eigen leefomgeving.

ARK veldlessen Geuldal & Borgharen

Leren van water

Les langs de Maas bij Borgharen

Water in het landschap is een kwestie van balanceren

Met de ARK Veldlessen laat CNME kinderen van groep 5 t/m 8 op locatie beleven hoe water, landschap en natuur samenhangen. Na de overstromingen in 2021 is het belang van natuurlijke waterbuffering in het Geuldal en langs de Maas actueler dan ooit. Via veldlessen in natuurgebieden Ingendaal en Borgharen maken leerlingen kennis met de werking van het landschap, het belang van biodiversiteit en de impact van klimaatverandering.

Vondsten langs de waterrand bestuderen

In 2024 namen 20 schoolgroepen deel aan deze praktijklessen: 115 kinderen bezochten het Geuldal en 442 kinderen struinden langs de Grensmaas bij Borgharen. Daarnaast deden 90 studenten van de Nieuwste Pabo Sittard mee aan een veldlestraject, zodat ook toekomstige leerkrachten de kracht van buiten leren ervaren. Tijdens de lessen gaan kinderen zelf op onderzoek: waterdiertjes vangen, sporen zoeken, nadenken over waterbeheer en vooral: beleven. Ook maken ze natuurschilderijen van bloemen, planten takjes, stenen en andere vondsten.

Fleurige creaties maken is véél leuker dan geurige creaties vinden!

– Basisschoolleerling

“Ja écht, ik zag een dood wild zwijn daar in het bos! Ik wist het zeker dat ik het zag van onder de verdwijncape”

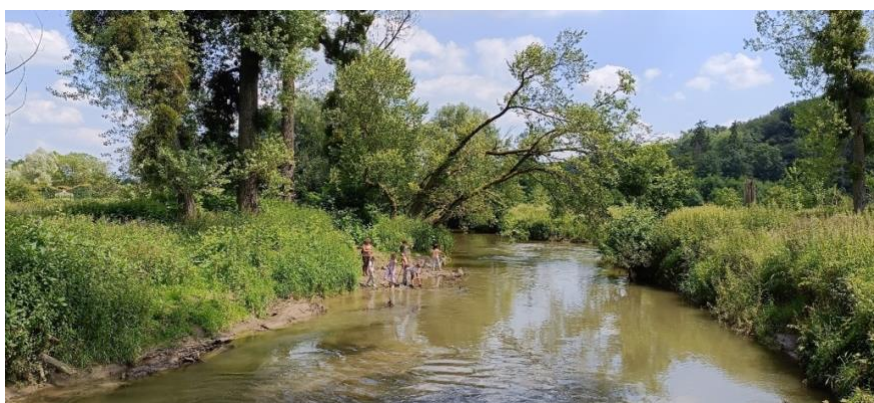

Twee vriendinnetjes zeggen dat ze hier écht niet van houden, niet van natuur en niet van beestjes. Toch viel de wateropdracht wel mee. Ze vonden een libellevleugel!

Er worden mooie fossielen in mergel gevonden en `n heleboel vuursteen. Dit spreekt tot de verbeelding bij deze jongens.

Dankzij de inzet van ruim 100 ouders en leerkrachten zijn de veldlessen niet alleen een leerervaring, maar ook een dag vol verwondering, samenwerking en natuurplezier – essentieel voor een blijvende verbondenheid met het landschap waarin zij wonen.

Lessen langs de Geul

Lessen bij Ingendaal

Resultaten en impact ARK veldlessen

- **557 basisschoolleerlingen** beleefden een veldles in het Geuldal of langs de Grensmaas bij Borgharen.
- **115 leerlingen** in het Geuldal (Ingendaal)
- **442 leerlingen** langs de Maas bij Borgharen
- **90 Pabo-studenten** van de Nieuwste Pabo Sittard leerden de kracht van veldonderwijs kennen.
- **28 leerkrachten** en **100 (groot)ouders** begeleidden de groepen.
- Leerlingen werkten actief met veldlesmaterialen en onderzochten thema's als waterbeheer, biodiversiteit en klimaatadaptatie.
- De lessen vergrootten niet alleen kennis, maar vooral ook het bewustzijn en de betrokkenheid bij het landschap.

Pabo studenten helpen bij het begeleiden van de veldlessen

Pad uit de put

Vrijwilligers krijgen uitleg en instructie

In Maastricht verdwijnen jaarlijks talloze padden, kikkers en salamanders in straatkolken, waaruit ze niet meer kunnen ontsnappen. Om dit probleem aan te pakken, onderzoekt de gemeente samen met Ravon en CNME waar amfibieën het grootste risico lopen. Op die plekken worden speciale paddentrapjes geplaatst, zodat de dieren veilig uit de kolken kunnen klimmen.

In 2024 wierf CNME **15 vrijwilligers** die tijdens de paddentrek wekelijks kolken controleerden. Zij redden onder meer **16 padden**, **5 kikkers** en **2 salamanders**. Door het extreem natte voorjaar van 2024 waren de aantallen lager dan verwacht: veel dieren waren al voor de controles het riool ingespoeld.

Toch leverden de waarnemingen waardevolle inzichten op. Dankzij deze gegevens kan de gemeente gericht [paddentrapjes plaatsen en zo bijdragen aan een betere overlevingskans voor de Maastrichtse amfibieën](#).

Resultaten en impact

Amfibieën gered

- 16 padden
- 4 groene kikkers
- 1 bruine kikker
- 1 kleine watersalamander
- 1 alpensalamander

Met de hulp van

- 15 vrijwilligers

Verduurzaming scholen en hun curriculum

CNME begeleidt scholen en kindcentra in Maastricht op weg naar een duurzame school: van beleid tot gebouw, bedrijfsvoering en onderwijsprogramma. Met de [Whole School Approach](#) werken we aan een brede verankering van duurzaamheid in het onderwijs, gekoppeld aan de [Sustainable Development Goals \(SDG's\)](#) en de [Inner Development Goals \(IDG's\)](#).

In 2024 lag de focus op drie pijlers: het verder opbouwen van [SPARK the Movement Limburg](#), de begeleiding van [ECO-schools](#), en de vernieuwing van educatief lesmateriaal. Binnen SPARK is gewerkt aan een gezamenlijke visie, nieuwe activiteiten en een herkenbare structuur. De zichtbaarheid groeit in 2025 verder door. Twee Maastrichtse scholen, **UWC** en **De Vlinderboom**, behaalden met succes de [Groene Vlag](#), het internationale keurmerk voor duurzame scholen. Daarnaast werden nieuwe SDG-lessen ontwikkeld en voorbereid op zes scholen die de lessen in 2025 uitvoeren, gekoppeld aan hun eigen themaprogramma's.

Ook het educatief materiaal kreeg een stevige update: acht leskisten zijn vernieuwd of aangeschaft, de uitleen is verhuisd naar de Rink en er is een frisse start gemaakt met een nieuw team van vrijwilligers. Zo blijft duurzaamheidsonderwijs in Maastricht groeien — praktisch, inspirerend en toekomstgericht.

Resultaten en impact

- **2 ECO-schools** behaalden de Groene Vlag (UWC & De Vlinderboom).
- SPARK the Movement Limburg groeide uit tot een stevig netwerk van duurzame onderwijspartners.
- **8 leskisten** vernieuwd of aangeschaft, gericht op duurzaamheid en SDG's.
- **6 scholen** meldden zich aan voor de nieuwe SDG-lessenreeks in 2025.

Duurzame Stad

Samen met bewoners en partners vergroenen we de stad, van straat tot stadsrand. We werken aan onderwerpen als stadslandbouw met lokaal voedsel en korte ketens. Stadsnatuur versterken we door het vergroten van de biodiversiteit en met groen in de wijk o.a. via tegelwip activiteiten om geveltuintjes te stimuleren. Ook helpen we het bomenbestand in de stad mee uit te breiden via de tuinbomenactie en het geboortebos. Bovendien geven we ecologisch advies op maat voor bewoners en organisaties.

Stadslandbouw

Voedselbos les Scouting Eburonen

Instructie voor de aanplant van voedselbos Scouting Eburonen

Met het project Stadslandbouw versterkt CNME de verbinding tussen stad en land, tussen bewoners en voedselproducenten. We ondersteunen initiatieven die bijdragen aan een groen, gezond en bewust Maastricht, waar voedselproductie dichtbij huis gebeurt, met oog voor natuur en bodem.

CNME stimuleert samenwerking door het opzetten van een netwerk van stadslandbouwinitiatieven en het organiseren van cursussen, waarin kennis wordt gedeeld over voedselproductie, natuur-inclusieve landbouw en lokale afzet. Educatie en participatie speelt een centrale rol: van het leren over de herkomst van voedsel tot het maken van bewuste keuzes. Dat doen we in de praktijk ook vaak door [tiny forests](#) aan te leggen en het hele proces met de groep te doorlopen.

Zo bouwen we samen aan een voedselfunctie in de stad, waarbij biodiversiteit, korte ketens en actieve bewonersparticipatie centraal staan.

Stadslandbouw

€ 20.000

Fijn en leerzaam om zoveel kennis en ervaring vanuit de praktijk te mogen ontvangen

– Deelnemer cursus ecologisch moestuinieren

Resultaten en impact Stadslandbouw

- 29 lokale **compostacties** met samen ruim **300 ton** compost
- 1 filmvertoning van **Onder het maaiveld** via Food.Film.Fest. '
- **8 lessen** waarvan 7 over voedselbossen/tiny forest en 1 les koken met kruiden
- **1 cursus ecologisch moestuinieren** van 4 lessen met 20 deelnemers
- 15 adviesgesprekken/procesbegeleiding
- 1 sessie UM Foodlab
- 1 voedselbos ontwerp, procesbegeleiding en aanplant (Scouting Eburonen)
- Beheer Schoolbos de Gouden Wereld

Compost uitdeelactie

Compost uitdeelactie

Uitbreiding bomenbestand

Geboortebos Amby Maastricht

Geboorte totempaal met naambordjes Amby Maastricht

CNME faciliteert de uitbreiding van het bomenbestand in Maastricht en omgeving, met aandacht voor educatie, biodiversiteit en klimaatadaptatie. In samenwerking met buurtinitiatieven zoals de dorpsgaarden in Borgharen en

Bomen

€ 35.000

Itteren faciliteren we aanplant van bomen en struiken. Ook adviseren we te over soortkeuze en voeren we de gemeentelijke aanplantregeling uit.

We realiseren schoolbosjes en klimaatbosjes, organiseren jaarlijks de Boomfeestdag en werken samen met IVN aan Tiny Forests en voedselbosjes. Via het Fauna Watch-initiatief en andere educatieve programma's maken kinderen en jongeren op actieve wijze kennis met de waarde van bomen en groen in hun leefomgeving.

Bij alle aanplant gebruiken we een biologisch assortiment en stimuleren we vergroening van schoolpleinen en speelplaatsen (Actieplan Groen Maastricht). Via acties zoals de tuinbomenactie en lokale aanplantdagen maken we vergroening tastbaar en zichtbaar in de stad.

Deze leerlingen zijn kinderen van statushouders en komen veelal uit oorlogsgebieden. Ze leren de Nederlandse taal binnen 2 jaar als voorbereiding om het regulieren onderwijs. De kids vonden het aanplanten van bomen geweldig ondanks de modder en wormen! De wenskaarten die ze ophingen aan de jonge bomen maakte het een emotionele plantactie. Je wenst dat geen enkel kind in oorlog opgroeit of moet vluchten.

Leerlingen Novocollege tijdens Boomplantdag

Ontwerp voedselbos De Groene Poort Oost

Resultaten en impact uitbreiding bomenbestand

Aanplantregeling

- **880m²** struweel
- **48** fruitbomen
- **180m²** bloemrijk weidemengsel
- **427m** Limburgse gemengde heg
- Beheer **2.180m²** schoolbosjes = 5 st.
- 5 lessen Tiny Forest aan 5 klassen van in totaal **98** leerlingen
- 2 keer begeleiding bij initiatief "Bos van de mogelijkheden" van **6.000m²**
- 1 keer lancering **tuinbomenactie** door verdelen 1500 flyers met een boom plantactie door de wethouder

Plantdagen

- 1 plantdag georganiseerd met **10** kinderen, **12** gezinnen en **10** cliënten van dagbesteding Maasveld en daarbij is struweel aangelegd en zijn er **24** inheemse bomen aangeplant
- met **25** leerlingen **27** hoogstam fruitbomen geplant
- **17 voedselbosbomen** met 7 deelnemers 'Serve the City'
- 2 keer geboortebosjes (struweel) aangeplant samen **1.500m²** met **342** gezinnen

Voedselbos Berkelaar

Voedselbos bij zonnepark Berkelaar

Aan de rand van buurtschap Berkelaar ontwikkelt CNME samen met partners een voedselbos als groene omzoming van het zonnepark. Na het ontwerp in 2021/2022 en de aanplant in 2023 ligt de focus nu op beheer en begeleiding van de jonge aanplant.

Het voedselbos beslaat 2.200 m² en bestaat uit ruim 250 bomen en struiken. CNME zorgt voor het onderhoud, waarbij het accent ligt op natuurlijke successie: ruimte geven aan soorten om zich te vestigen en elkaar op te volgen. Zo ontstaat stap voor stap een divers en vruchtbaar bos dat bijdraagt aan biodiversiteit, landschapskwaliteit en klimaatbestendigheid.

Voedselbos Berkelaar

€ 5.057

Ondanks dat het bos nog jong is, zijn de eerste effecten zichtbaar. Het beheer is extensief: er hoeft nauwelijks water gegeven te worden en de ruige uitstraling blijkt juist een teken van natuurlijk herstel. Het voedselbos groeit zo uit tot een leerzaam voorbeeld van natuurinclusieve inrichting.

Resultaten en impact

- **2.200 m² voedselbos** in beheer rond het zonnepark.
- **250 jonge bomen en struiken** verzorgd en begeleid.
- **23 uur inzet** door CNME voor beheer en monitoring.
- Extensief beheer zorgt voor een natuurlijke ontwikkeling, met minimale watergift en focus op biodiversiteit.

Biodiversiteit en stadsnatuur

Bijenhelling Buurtpark Groene Poort Oost

Met het project Maastricht Zoemt dragen we bij aan het vergroten van de biodiversiteit in de stad. Het project richt zich op het verbeteren van de leefomgeving van wilde bijen, onder andere door het inzaaien van bloemrijke plekken en het [uitbreiden van voedsel- en nestelgebieden](#) en het [monitoren](#) van deze gebieden.

Daarnaast zetten we in op publieksvoorlichting, communicatie en het zichtbaar maken van stadsnatuur. Dat doen we met herkenbare 'landmarks' in het stedelijk gebied, zoals bijenhotspots en bloeiende zones, die bijdragen aan de beleving van de natuurinclusieve stad. Ook benutten we tijdelijke of onderbenutte terreinen om kansen voor natuur te creëren.

Biodiversiteit

€ 42.500

De kinderen spelen nu in de bloeiende weide! Volop kleur en vlinders, waar eerst gras en hondenpoep de dienst uitmaakten. We nemen de vlinder-jagende katten op de koop toe. Jammer dat de aanleg zo lang duurde door het kletsnatte weer. Maar nu genieten de buurtbewoners ervan!

– Buurtbewoner en initiator bloeiende weide

Zo dragen we bij aan een stad die zoemt van het leven. Een bijvriendelijk Maastricht waar bewoners én bezoekers de stadsnatuur herkennen, waarderen en helpen beschermen.

Bijenhotspot Viegenpark

Beheer door vrijwilligers: afsteken bijenwand

Resultaten en impact biodiversiteit en stadsnatuur

- **10 bijenhotspots** in educatief beheer met buurtbewoners
- regelmatig bewonerscontact en advies over de **3 bloeiende weides**: Louis Pasteurpad, Marconiplein en Oude Molenweg
- **plantherkenningskaarten** ontwikkeld voor vrijwilligers bijenhotspots
- **zadenverzamelactiviteiten** met 10 personen
- verkenning nieuwe locaties bijenhotspots, o.a. Limburglaan en Buurtpark Boschpoort
- **3 excursies**: Lezers Vakblad en beheervrijwilligers (20 personen, verslag in Volkskrant 3-7-24); Green Team Open Universiteit (7 p); Regiegroep Campus Randwijck (12 p)
- werving vrijwilligers Pad uit de Put via News in English van RTV Maastricht
- **lezing** voor Vlaamse 'Week van de Bij'
- overleggen met Woonpunt en Vijverdal over inzet van hun terreinen voor biodiversiteit

Monitoring

Een deel van de aangetroffen bijensoorten is dusdanig bijzonder dat de locaties waar ze voorkomen feitelijk van belang zijn voor het biodiversiteitsbehoud op nationaal niveau, op voorwaarde dat er sprake is van lokale populaties. Dit geldt voor de locaties met blauwe zandbij, vlekpootwespbij, grote wespbij, blokhoofdgroefbij, kleine slanksprietmaskerbij en dwerggroefbij. Met de huidige inventarisatie-inspanning kon de aanwezigheid van populaties niet altijd met (volledige) zekerheid worden vastgesteld.

Publicaties

- [Video aanleg bijenwand Groen Poort Oost](#)
- [Rapport Monitoring bijenhotspots Maastricht](#)
- Artikel Volkskrant: [Maastricht is de bijenhoofdstad van Nederland](#)
- Artikel Vakblad Natuur Bos Landschap: [Meer bijenrijkdom door ecologisch benutten van stadsdynamiek](#)
- Artikel over zaden verzamelen in kinderkrant Jong 043
- Artikelen op de website van [Elisabeth Strouven Fonds](#) en Maastricht University, Observant

Groen in de wijk

Het programma 'Groen in de wijk' omvat vele kleinere projecten om bewoners te helpen hun [leefomgeving te vergroenen](#) vanwege de voordelen voor de [leefkwaliteit en klimaatadaptatie](#).

In sommige situaties volstaat een adviesgesprek. In het project Mijn Groen Maastricht is er ruimte om samen met (een groep) bewoners in de straat geveltuintjes te creëren, boomspiegels te beplanten of plantenbakken te plaatsen. Tijdens tegelwip activiteiten ruilen bewoners tegels in tegen planten. Deze zijn onverminderd populair, zeker ook vanwege de tegeltaxi.

In totaal is er in 2024 met **694 personen** een contactmoment geweest voor meer groen in de wijk

Groen in de wijk 2024

93**Ontwerp- en
beplantingsplan****80****Plantactiviteiten****75****Expertise- en
adviesgesprekken**

Groen voor grijs

Straatbeeld voor vergroening

Straatbeeld met vergroening

Met de actie Groen voor Grijs ruilen inwoners van Maastricht hun tuintegels in voor gratis planten. Per huishouden kunnen tot tien tegels worden ingeleverd, in ruil voor een selectie aan bloemen, struiken of klimplanten.

Tijdens de actie staan we met planten, teelaarde, gereedschap én advies op locatie. Wie hulp nodig heeft bij het verwijderen van tegels of het plantklaar maken van de grond, krijgt ter plekke ondersteuning.

Ook voor bewoners zonder tuin is er iets mogelijk — van geveltuinen tot kleine boompjes of klimplanten tegen de schutting. CNME denkt graag mee over de beste groene oplossing voor elke situatie.

Zo maken we samen de stad groener, tegel voor tegel.

Groen voor Grijs Plantactie

180
heesters

74
klimplanten

1985
vaste planten

Ik ben heel blij met de tegeltaxi! Ik heb geen auto en zou niet weten hoe ik die tegels anders kwijtraak.

– Deelnemer Tegeltaxi

Gelukkige groene tuinen

Inruildag in Heer

Ingeleverde tegels

NK Tegelwippen Maastricht 2024

25.766

tegels gewipt totaal

211,96

tegels gewipt per 1000 inwoners

Met Gelukkige Groene Tuinen helpen we inwoners om hun voortuin, gevel of achtertuin te vergroenen. In 2024 organiseerden CNME en de gemeente Maastricht meerdere inruildagen in onder andere Limmel en Heugemerveld, waarbij bewoners tot tien tegels konden inleveren in ruil voor gratis planten.

De actie richt zich op het terugdringen van verstening in Zuid-Limburgse steden, waar hittestress, wateroverlast en verlies van biodiversiteit een groeiend probleem vormen.

Naast plantuitgifte biedt CNME ook advies op maat en beplantingsplannen, zodat elke tuin een gelukkige, groene plek wordt — voor mens én dier.

Operatie Steenbreek (Heerlen)

Met Operatie Steenbreek vergroenen we samen met inwoners en de gemeente Heerlen de stad. Het doel: minder stenen, meer groen. Want een groene stad is niet alleen mooier, maar ook gezonder en beter bestand tegen extreem weer.

Meer planten en minder verharding zorgen voor verkoeling op warme dagen, een betere opvang van regenwater en meer leefruimte voor vogels, vlinders en insecten. Bovendien draagt groen bij aan ontspanning, een prettiger straatbeeld en een beter humeur.

Via Operatie Steenbreek inspireren en ondersteunen we Heerlenaren om hun eigen tuin, gevel of straat te vergroenen. Elke tegel die eruit gaat, maakt verschil!

NK Tegelwippen Heerlen

48.574

tegels gewipt totaal

557,96

tegels gewipt per 1000 inwoners

Mijn groen Maastricht

Aangelegde geveltuin

Boomspiegel beplant

Met [Mijn Groen Maastricht](#) helpen we inwoners om hun ideeën voor een groenere leefomgeving in de stad waar te maken. Bewoners die plannen hebben voor het vergroenen van een openbare ruimte, kunnen bij CNME terecht voor advies en ondersteuning. We zorgen dat hun ideeën bij de juiste mensen binnen de gemeente terechtkomen en denken mee over de uitvoering.

Sommige bewoners pakken het zelf op en starten buurtprojecten op, van gevelgroen tot buurttuinen, het ontstienen van voortuinen en het

Groen voor Grijs Plantactie

418

heesters

244

vaste planten

planten van bloembollen. Ook kleine initiatieven, zoals tijdelijke vergroening bij evenementen of bloemstroken voor bijen en vlinders, krijgen een steuntje in de rug.

Zo zorgen we er samen voor dat Maastricht steeds groener én meer verbonden wordt.

De straat is groener, kleurrijker, gezelliger en we zien meer beestjes.

– Deelnemer geveltuin

Landschappelijke aanplantregeling (Maastricht en Gulpen-Wittem)

Met de [Landschappelijke aanplantregeling](#) helpen we inwoners van Maastricht en Gulpen-Wittem om hun eigen omgeving groener en aantrekkelijker te maken. Dankzij financiële steun van beide gemeenten kunnen mensen met een huisweide, erf of perceel tegen een kleine eigen bijdrage landschappelijke beplanting aanleggen.

Zo stimuleren we de aanleg van hagen, boomgroepen en andere beplanting die past bij het typisch Limburgse landschap. Daarmee versterken we niet alleen de cultuurhistorische waarde van het buitengebied en de dorpsranden, maar dragen we ook bij aan een gezonde leefomgeving voor mens, dier en natuur.

Samen zorgen we voor meer groen, meer biodiversiteit en het behoud van ons karakteristieke landschap.

Vergroen je dak

Dak deelnemer vergroen je dak

Met het project [Vergroen je dak](#) stimuleren we inwoners om hun platte daken om te toveren tot groene oases. Samen met de gemeente Maastricht moedigen we aan om daken te vergroenen met bijvoorbeeld een dakbloemenweide.

Groene daken helpen om de stad beter bestand te maken tegen hittestress en wateroverlast, en zorgen bovendien voor een prettigere, koelere leefomgeving.

Inwoners die via deze actie meedoen, ontvangen een vergoeding voor de aanleg van hun groene dak. Zo wordt verduurzamen niet alleen aantrekkelijk, maar ook haalbaar.

Vergroen je dak

€ 11.850

160 m²

Ik ben blij dat er standaard een irrigatieset meegeleverd is. Sommige groene daken zien er 's zomers dor en verdroogd uit, maar wij genieten van de kleurenpracht.

– Deelnemer Vergroen je dak

Dak van een berging aan de Askalonstraat tijdens de aanleg van de Dakbloemenweide oktober 2024.

In het voorjaar van 2025 ontkiemen de inheemse zaden en ontstaat er een biodiverse dakbloemenweide

Resultaten en impact

- **140 huishoudens** vergroenen hun dak
- **2300 m2 dakweide** gerealiseerd
- **160 m2 dakweide** voor huurwoningen gerealiseerd in samenwerking met Servatius en het Elisabeth Strouven Fonds

Geboortebos (Maastricht)

In 2024 legden CNME en de gemeente Maastricht twee geboortebosjes aan: één in Maastricht-West (Hazendans) en één in Maastricht-Oost (Amby). Deze kleine stukjes bos zijn symbolische plekken voor kinderen die (stil) geboren zijn in de jaren 2020 t/m 2023.

In het geboortebos planten ouders en kinderen samen jonge bomen, die symbool staan voor nieuw leven en groei. Tegelijkertijd dragen de bosjes bij aan meer biodiversiteit, verkoeling en wateropvang in de stad.

CNME zorgt voor het onderhoud en organiseert activiteiten om van het geboortebosje een fijne, groene speelplek te maken.

Tuinbomen (Maastricht)

CNME en de gemeente Maastricht stimuleren het planten van tuinbomen om de leefbaarheid te verbeteren. Bomen zorgen voor schaduw, verminderen hittestress, produceren zuurstof en bieden een thuis aan vogels en insecten.

Inwoners kunnen gratis een door CNME voorgeselecteerde tuinboom ontvangen, dankzij een subsidie van gemeente Maastricht. De eerste boom wordt inclusief planten en materialen kosteloos geleverd. Extra bomen zijn tegen een eigen bijdrage verkrijgbaar.

CNME geeft persoonlijk advies en begeleidt de uitvoering, zodat elke tuin groener en leefbaarder wordt.

Natuurlijke bestrijding eikenprocessierups

Een buurtbewoner neemt een kijkje in een kast met jonge mezen

13 mei 2024 eerste groep eikenprocessierupsen laag op de stam

Om overlast door de eikenprocessierups in Maastricht op een natuurvriendelijke manier te beperken, zet CNME samen met de gemeente in op alternatieve bestrijding. Sinds 2021 hangen er langs onder andere de Molensingel, Bosscherweg en Terblijerweg meer dan **100 nestkastjes** voor kool- en pimpelmezen — natuurlijke vijanden van de rups.

In 2024 controleerde CNME deze kastjes voor het vierde jaar. In **8 rondes** bepaalden we de bezetting (**66%**) en het aantal uitgevlogen jongen: zeker **350 koolmezen** en **124 pimpelmezen**. Tijdens de controles zoeken we actief het gesprek met voorbijgangers om het verhaal achter deze aanpak te vertellen.

Aan het eind van het broedseizoen maken we de kastjes schoon en voeren we kleine reparaties uit. Zo dragen we bij aan een duurzame én educatieve oplossing voor een terugkerend probleem in de stad.

Op 23 maart werden in alle trajecten de eerste eieren gelegd. Dit is vroeg te noemen. Er waren dit jaar relatief gezien meer pimpelmezen. De vele regen in 2024 (mei: 180mm!) heeft duidelijk geen invloed gehad op de aantallen gestarte nesten, en we troffen ook geen extra sterfte aan onder de jongen. De mezen blijken niet voor één gat te vangen!

— Peter Alblas

Jonge meesjes

Koolmeesjes vliegen bijna uit

Herintroductie Muurhagedis op de Sint-Pietersberg

Begin 2024 zijn de haalbaarheidsstudie en het uitzetplan opgeleverd en de ontheffingsaanvraag verleend voor uitzetting van muurhagedissen op de Sint-Pietersberg.

Om de biotoop geschikt te maken is er plaatselijk vegetatie verwijderd van de mergelwanden en zijn er holletjes en extra zonplekken gecreëerd.

De eerste 80 muurhagedissen (juvenielen en (sub)adulten) uitgezet in de Oehoe-vallei. Na de uitzetting is de monitoring opgestart en zijn er 5 telrondes uitgevoerd. Deze monitoring loopt ook door in 2025.

Lendersprijs en Cridi tijdens het uitzetten van de muurhagedissen in de Oehoevallei op de Sint-Pietersberg

Resultaten en impact

- **2 persberichten**, goed opgepakt in de diverse media waaronder Provincie Limburg en een opname van RTVMaastricht.
- **9 excursies** in samenwerking met gidsen van natuurmonumenten die de muurhagedis hebben opgenomen in hun verhaal.
- 1 veldles groep 8 door CNME
- **Uitreiking oorkonde Lendersprijs 2024** aan Cridi Frissen voor haar inspanningen en betrokkenheid bij het habitattherstel en het aanleggen van verbindingzones voor de muurhagedis.

Ecologisch beheer

Met ecologisch terreinbeheer draagt CNME actief bij aan de biodiversiteit in Zuid-Limburg. We beheren circa **132 hectare** natuur. Daarbij laten we ons leiden door wat goed is voor de natuur: kleinschalig, doordacht en met oog voor flora en fauna.

We maaien, beheren en begrazen op ecologisch verantwoorde wijze met **200 schapen**, ingehuurd **runderen** en gespecialiseerde machines voor hellingen en moeilijk terrein. In 2024 onderhouden we ook **1783 hoogstam fruitbomen**, **23 are bijenhotspots**, **36 are stenige structuren** voor muurhagedissen, **11 herpetoducten** en nestkasten voor de grote gele kwikstaart.

We werken voor 14 opdrachtgevers en leveren maatwerk waarvan ruim **77 hectare** voor de gemeente **Maastricht**. Dankzij monitoring en specialistische kennis blijven we voortdurend verbeteren.

Zo versterken we de natuur, zichtbaar én meetbaar, midden in de stad en ver daarbuiten.

Ecologisch beheer

€ 774.000
omzet

132 ha
beheer

Sinus maaibeheer

Groene Loper maaien

Hooi opraapwagen

De bandkeermachine keert het hooi

Maaibeheer op een helling

Onderhoud muren voor de muurhagedis

Colofon

Voor meer informatie of vragen over deze publicatie, kunt u contact opnemen met CNME via info@cnme.nl of 043 - 321 99 41.

Alle rechten in deze publicatie behoren toe aan Stichting CNME.

CNME

Capucijnengang 10
6211 RV Maastricht

www.cnme.nl

Natuurlijk groen, samen doen!